

مسجدی ها اهل مدارا هستند

حجت الاسلام ناصر رفیعی
خطیب و کارشناس دینی

پیغمبر اکرم^(ص) فرمود: هفت ویژگی در شما باشد به من شبیه هستید. خوش خلقی، نرم خویی، «وَأَتْؤُكُم بِفَرَاتِنِهِ» بیشتر به فامیلان برسید. «پز» یعنی نیکی، «قرابت» هم به معنای خویشاوندان. چهارم، «أَشْدُّكُمْ حُبًّا لِإِخْوَانِهِ فِی دِینِهِ» آن هایی که خیلی برادران مؤمن و دینی شان را دوست دارند، اهل مسجد هستند، چرا این قدر تاکید به نماز جماعت شده است؟ اصلاً یک کانونی برای ارتباط است، یک کانونی برای مطلع شدن از مشکلات همدیگر است. «أَصْبَرُكُمْ عَلَى الْخَقِ» صبورترین بر حق. این هم پنجم. ششم، «أَكْظَمُكُمْ لِلْغِیْظِ» کسی که خشمش را فروبرد. و هفتم، «أَحْسَنُكُمْ فِعْوَاً» کسی که نیکو عفو کند و بگذرد. عزیزان شباهت به پیغمبر^(ص) کم چیزی نیست، من با این مثال گفتم شباهت به پیغمبر^(ص) یکی از ویژگی های حضرت علی اکبر است که امام حسین^(ع) از او نام برده است. حالا این شباهت خلقی را به پیامبر^(ص) می شود باخوش اخلاقی، نرم خویی، رسیدگی به فامیل، دوست داشتن مردم، صبر بر حق، خشم فرو بردن و گذشت در زندگی مان ایجاد کنیم.

من گاهی صبح ها، از جلوی این دادگاه خانواده و دادگستری و این ها که نزدیک محله ماست رد می شوم. ۷-۶ صبح جمعیت پشت در نشسته است. خیلی غصه می خورم. این ها آن بخشی است که خودمان ایجاد کردیم. یک وقت بیمارستان شلوغ است. می گویم ان شاء... خدا همه را شفا بدهد، اینکه تقصیر خودش که نبوده است، مریض شده است، اما دادگاه تقصیر یک کسی است، حالا یا خانم است. یا آقای است که حقه زده است یک زمین را به چند نفر ورخته است. من همه حرفم این است در بحث مدارا، سعی کنیم برای خودمان مشکل ایجاد نکنیم. آن بخشی که دست ما نیست. عیبی ندارد، اما اینکه دست ماست، این ها را در واقع از زندگی مان خط بزنیم. می توانیم با خوش اخلاقی، خوش برخوردی، گذشت، ببینید تصادف ها در خیابان را عجله ما ایجاد می کند، بی قانونی ما ایجاد می کند. دعواها و گفت وگوها و زد و خورد ها و کلاترئی را چه ایجاد می کند؟ حرف های خود ما و گذشت نکردن های ما ایجاد می کند. چقدر خوب است این فرهنگ مدارا با همدیگر، مدارا یعنی کنار آمدن، یعنی نرم خویی کردن. غیر از مدا هنه است، مدا هنه، سستی است. کوتاه آمدن است. حجاب سخت است، عیب ندارد، پسر عمو است، دختر عمو است، محرم هستید مشکل ندارد، به هم دست بدهید، این ها مادا هنه است. قرآن می گوید: «وَدَّأَلُو ثُدْهِنَّ فِیْ دُهْنُونٍ» فرق است. منابع دینی ما وقتی حقوق انسان ها را نسبت به هم می شمرد یکی از کلیدی ترین حقوق همین است، آنچه برای خود می پسندی برای دیگران هم بپسند و آنچه نمی پسندی برای دیگران هم نپسند.

من یک نکته ای بگویم. ببینید الزاماً گرم شدن مجالس و میهمانی ها به غیبت نیست که، نه الزاماً. یقیناً این طور نیست، یعنی تصورمان این است که ما اگر به دیگران بخندیم این مجلس مایک مجلس شادی است. نه، این قدر وجود دارد راهکار، انجام باری ها و....

من نمی گویم الزاماً باید آنجایک قال الصادق و قال الباقر گفت، نه. مثلاً، بشم... احکام شرعی بگویم. نه، دور هم جمع شدیم می خواهیم به هر حال خوش باشیم، می شود آن کار هم انجام نشود. به هر حال مادر جامعه به آرامش نیاز داریم و عوامل مختلفی در این دنیا الان این آرامش را به هم زده است. متأسفانه حالا در جنگ هایی که هست، درگیری هایی که هست، گاهی اخبار را که زیرنویس نگاه می کنم مثلاً از ۱۰ تا خبر می بینم ۴ خبر درباره قتل و کشتار و فلان جابمب گذاشتند، فلان جارانش زمین شد، فلان جاقطار از ریل خارج شد، این حوادث هست. از آن طرف کشور ما هم دچار بعضی التهابات است، به هر حال گرانی است، تورم است، بعضی هایبامار دارند. پس یک سری عواملی هست که این در واقع خوشی را از میان خانواده ها کم کرده است. من همه حرفم این است، با مدارا، امان عوامل را کم رنگ کنیم و عوامل جدیدی به این عوامل نیفزاییم.

منبع: برنامه تلویزیونی به سمت خدا، حجت الاسلام رفیعی (۱۴۰۱/۱/۱۳)

مسجد الرأس

هر آنچه باید درباره این بنا بدانیم

با توجه به روز مساجد امروز می خواهیم به بنایی برویم که تاریخ بنای اولیه آن به روزگار ایلخانان می رسد. مسجد الرأس، مسجدی یابنای کهن که در سمت غرب صحن حرم امام علی^(ع) قرار دارد و از گذشته تا به امروز اتفاقات زیادی در آن رخ داده است.

نام گذاری این مسجد گویا به علت اینکه رویه روی مقام سر مقدس امام حسین^(ع) قرار داشته یا به دلیل اینکه براساس برخی از روایات، سر مبارک امام حسین^(ع) در آنجا به خاک سپرده شده، بوده است. در مسجد غربی صحن مطهر متصل به ساباط، ایوان کوچک چهار گوشه در سمت دیوار جنوبی، میان محراب مسجد و ساباط قرار دارد. در این ایوان مرقدی است که بر روی آن پنجره ای از فولادگران بهاوار زشمند قرار دارد و دارای دری قفل دار است. بنابه روایتی آنجامدفن سر امام حسین^(ع) است. در زمان عثمانی تعداد از آنرا ن این مسجد و مقبره زیاد شد و بلافاصله پس از این افزایش جمعیت، اداره اوقاف عثمانی در نجف، از سمت تکیه بکتابشیه در دیگری باز کرد و در اول رابست، هر چند پس از مدتی این در را هم بستند و مسجد سال های سال، تا زمان اشغال عراق و تشکیل حکومت عربی در عراق، بسته ماند.

آیت... نائینی و پس از ایشان آیت... سید جمال الدین گلپایگانی و بعد از وی فرزندش امام جماعت این مسجد بوده اند. پس از سید محمد جمال هاشمی، فرزندش علامه سید هاشم هاشمی، عهده دار این مسئولیت بود، اما حکومت صدام، ایشان را دستگیر و تبعید کرد. بدین ترتیب مسجد برای چندین سال بسته و متروک ماند.

مرجع بزرگ و عالی قدر، آیت... سید محسن طباطبایی نیز در این مسجد درس خارج می گفت و در این اواخر، آیت... محمد صادق صدر این مسجدا مکانی برای تدریس قرار داده بود و صبح و عصر در آن تدریس داشت. سرانجام سال ۱۴۲۶ هجری تخریب و بازسازی این مسجد به پایان رسید و هم اکنون داخل طرح بزرگ توسعه رواق مقدس قرار دارد. این مسجد، در بازسازی های بزرگی که برای توسعه ضریح انجام شده است، به طرف غرب صحن منابع حرم مطهر امام علی (علیه السلام)، ملحق شده است.

اشاره
۲۳ مرداد ۱۴۰۱
۲۳ مرداد ۱۴۰۱
شماره ۳۷۴۰

۱۴

و هر کس (از بندگان) به عملی که کرده رتبه خواهد یافت و خدای تواز عمل هیچ کس غافل نخواهد بود.

سوره انعام آیه ۱۳۲

ترجمه آیت... ماکارم شیرازی

بیش از هر چیز بر اتم از هوای نفس و درازی آرزوی هراسم.

پیامبر اکرم^(ص)

الخصال ج. ۲، ص. ۵۱

جلوه اخلاق اسلامی در مکتب امام حسین (ع)

بررسی جایگاه فضائل اخلاقی در مکتب حسینی در گفت و گو با حجت الاسلام والمسلمین ریاضت

آمنه مستقیمی

مکتب حسینی در کنار ترسیم ماندگارترین تصاویر حماسی در کتاب تاریخ، بی نظیرترین جلوه های اخلاق و انسانیت

رانیز ثبت کرده است تا بدانیم حتی مواجهه با شقی ترین افراد و بدترین مصائب و جنایات، نباید و نمی تواند فضایل اخلاقی را به حاشیه براند، از این رو، در بررسی این بعد از قیام حسینی با حجت الاسلام والمسلمین، محمود ریاضت،، خطیب و کارشناس مذهبی، گفت وگویی داشته ایم که در ادامه تقدیم حضورتان می شود:

در میان ابعاد مختلف مکتب حسینی، اخلاق و جلوه های اخلاقی چه جایگاهی دارند و اساساً اخلاق در آن آورده حماسی چه تجلیاتی داشته است؟

از جلوه های پر فروغ مکتب حسینی، تجلی آراستگی رفتارها به اخلاق الهی است، چرا که در جای جای حرکت سیدالشهدا^(ع) از مدینه به مکه، از مکه به کربلا و پس از آن حتی حرکت ۴۰ مزیلی قافله اسرا، اخلاق در اوج قرار دارد. از برجسته ترین جلوه های این اخلاق، جوانمردی است. ایشان در کربلا خطاب به لشکر دشمن فرمودند: اگر دین ندارید جوانمرد و آزاده باشید.

آیا مصادیق این جوانمردی در بحبوحه جنگ و در میدان جهاد هم خود را نشان داده است؟ مصادیقی از آن را بیان کنید.

این خطبه از فرماندهان سپاه عمر بن سعد می گوید، در عصر روز عاشورا با حضرت سیدالشهدا^(ع) جنگ تن به تن داشتیم و از ناحیه دست و پا زخمی شدم، تصورم بر این بود که ایشان در این حال من را می کشند، اما حضرت^(ع) من را به کناری بردند تا به من رسیدگی شود! وقتی تعجب من را دیدند، فرمودند: دعوی من با شما بر سر دین خداست، و دین خدا سراسر جوانمردی است و اجازه نمی دهد که با دشمن زخمی بچنگیم!... این آموزه ای مهم در کربلا است که حتی در مقابل دشمن باید جوانمردانه چنگید.

در دیگر مواضع و عرصه های نهضت حسینی نیز اخلاق تجلی خاص دارد، اینکه در سپاه و اصحاب و اهل بیت امام^(ع) چیزی جز اخلاق دیده نمی شد و در لشکر دشمن سراسر ناجوانمردی جریان داشت تا جایی که حتی با زنان و کودکان وزخمی های جنگ نیز با قساوت و ناجوانمردانه برخورد کردند.

در روز عاشورا دو نماز جماعت اقامه شد، یکی به امامت حضرت سیدالشهدا^(ع) و دیگری به امامت عمر بن سعد ملعون، ظاهر هر دوی این نمازهایی بود اما آن ها در تعقیبات فرق داشتند... تعقیبات نماز امام^(ع) و یاران نشان جوانمردی با دشمن در میدان جنگ و تعقیبات سپاه یزید سیلی زدن به کودکان بود!

بنابراین نهضت حسینی به مایاد می دهد که در همه

از دیار حبیب

در وصف ارادت

حبیب بن مظاهر به امام

زمانش

بردار
و بخوان

عرصه های مادی و معنوی اعم از شخصی، خانوادگی، اجتماعی، سیاسی و... می توان جوانمردانه یا ناجوانمردانه رفتار کرد. کر بلا آوردگاه مواجهه رذائل و فضایل اخلاقی بود.

با توجه به آنکه بیشترین گناهان از طریق زبان انجام می شود، اخلاق عاشورایی درباره زبان و سخن چه آموزه هایی برای ما دارد؟

خطبه های سیدالشهدا^(ع) و سخنانشان حتی وقتی در باره دشمن سخن می گفتند، آراسته به اخلاق بود، برای مثال در اظهار نظر درباره ابن زیاد و راحرامزاده معرفی نمی کنند، بلکه می فرمایند: الدّعی بُنّ الدّعی، اگر چه همان معنار ا دارد، اما همراه با حفظ اخلاق است، یعنی ایشان حتی نسبت به دشمن عفت کلام را رعایت می کردند.

حضرت زینب^(ص) نیز در خطبه ها روابط خانوادگی یزید و عیید... را باز نکرده اند، بلکه مؤدبانه سخن می گفتند، برخلاف بسیاری از ما که ادعای ولایت و اهل بیت^(ع) داریم، اما وقتی با یکی درگیر می شویم به خاندان او توهین می کنیم! وقتی زوایای مختلف مکتب حسینی را بررسی می کنیم، جملگی تجلی اخلاق است، چنان که حضرت^(ع) به اصحاب تأکید می کردند: از یکدیگر برای آراستگی به اخلاق سبقت بگیرید.

برای آنکه شعور حسینی در کنار شور در عزاداران ایجاد شود، چقدر نیازمند تبیین ابعاد اخلاقی در مجالس هستیم؟

از خلاءهای مجالس اهل بیته غلبه عواطف، هیجانات و احساسات بر دو بُعد دیگر نهضت حسینی یعنی منطق و فرهنگ و حماسه و رشادت هاست، حضرت زینب^(ص) در ۴۰ منزل اسارت، حقیقت واقعه عاشورا را تبیین کردند و به سر بردن ها و تازیانه ها و قنداقه خونی اشارات گذرا دارند، ایشان تبیین می کنند شهادت ارث ما و استقامت در مسیر خدا،

در رکاب امام علی(ع) جنگید، او چهره ای شاخص و افتخار آفرین در میان ائمه داشت و نامش به عنوان یکی از حاملان علم امیرالمؤمنین در تاریخ اسلام ثبت شده است. همچنین او به علم «فنا یا و بلا یا» (آنچه بعدها اتفاق خواهد افتاد.) هم آشنا بود و با پنج امام معصوم دیدار کرد. «حبیب بن مظاهر» به عنوان یکی از سران مسلمان کوفه از جمله کسانی بود که به امام حسین(ع) نامه دعوت نوشت و به عنوان فرمانده جناح چپ سپاه در واقعه کربلا جنگید. نقل شده است: «هنگام شهادت ایشان چهره امام علیه السلام در هم شکست و فرمود: خود و یاران حامی خود را به حساب خدا می گذارم.»

انتشارات کتاب نیستان بیست و یکمین چاپ از کتاب دیار حبیب را در ۲۲ صفحه

رقعی وارد بازار نشر و در دسترس علاقه مندان رمان های آیینی قرار داده است.

در بخشی از این کتاب می خوانیم: جان در قفس تن حبیب، بی تابمی می کند. حبیب، به حال خود نیست، انگار رخت پیری را کنده است، در چشمه عشق، وضوی ارادت گرفته و یک باره جوان شده است. جوانی که خویش را به تمامی از یاد برده است و لجام دل به دست عشق سپرده است. هیچ کس حبیب را تاکنون به این حال ندیده است، گاهی آه می کشد، گاهی نگاهی به خیام حرم می اندازد، گاهی به افق چشم می دوزد، گاهی خود را در نگاه معشوق گم می کند، گاهی می گرید و گاهی می خندد.

غاری پناه می برند و خواب کوتاه شان به خواب دراز ۳۰۹ ساله تبدیل می شود. مفضل بن عمر گروه، جمعیتی با ایمان بودند که خداوند بزرگ را پرستش می کردند (ولی ایمان خود را از دستگاه شاه جبار پنهان نگه می داشتند.)

آیات ۲۶ تا ۲۸ سوره کهف، داستان این اصحاب را روایت می کند. آن ها که در زمانه بت پرستی، یکتا پرست بودند و به همین دلیل جانشان در خطر بوده است، برای حفظ دینشان، مخفیانه از شهر می گریزند. در راه برای استراحت به

پرستش بت ها دعوت می کرد و هر کس دعوت او را اجابت نمی کرد، او را به قتل می رساند. این گروه، جمعیتی با ایمان بودند که خداوند بزرگ را پرستش می کردند (ولی ایمان خود را از دستگاه شاه جبار پنهان نگه می داشتند.)

آیات ۲۶ تا ۲۸ سوره کهف، داستان این اصحاب را روایت می کند. آن ها که در زمانه بت پرستی، یکتا پرست بودند و به همین دلیل جانشان در خطر بوده است، برای حفظ دینشان، مخفیانه از شهر می گریزند. در راه برای استراحت به

مبنای ایمان دست به عمل نیک و صالح می زنند.